

~~ŚCIŚLE TAJNE~~
Egz. Nr 1

[Stempel 1:]
ODTAJNIONO
1.1.102–105
b/n
Akt wch. Nr
14.07.2012 roku
Przechowywanie zespołów: [podpis]

Nr 02055

[Stempel 2:]
Nr wch. 6008 cc
12.X.1944 r.

[Stempel 3:]
[niewidoczne słowo?] Wydział Informacji
Główny Zarząd Polityczny Robotniczo-Chłopskiej Armii Czerwonej
12.X.1944 r.
Nr 15402”

[Stempel 4:]
Wydział Informacji Niejawnych Wydziału Głównego Zarządu Propagandy Politycznej Armii
Czerwonej
Nr wch. 2414
07.X.1944 r.

[Pieczęć owalna:]
Wydział Agitacji i Propagandy
Nr wch. 2323
20.X.1944 r.
Główny Zarząd Polityczny Robotniczo-Chłopskiej Armii Czerwonej

NARODOWY KOMISARIAT OBRONY ZSRR

ZARZĄD POLITYCZNY
FRONTU UKRAIŃSKIEGO

01 października 1944 r.

DO NACZELNIKA GŁÓWNEGO ZARZĄDU POLITYCZNEGO
ARMII CZERWONEJ

Generała pułkownika
towarzysza Szczerbakowa.

Melduję, że podczas aresztowania jednego z oficerów Armii Krajowej polskie organy bezpieczeństwa publicznego w województwie rzeszowskim znalazły dokument w postaci kartki papieru, na której bez ogólnego nagłówka spisana jest lista zadań tajnej organizacji wojskowej o zasięgu okręgowym, przy czym część tekstu jest zaszyfrowana. Pod tekstem znajduje się podpis: „KRUK”.

Pracownicy polskich organów bezpieczeństwa publicznego województwa rzeszowskiego uważają, że dokument ten jest zapisem instrukcji otrzymanych przez Okręgową Komendanturę Armii Krajowej od wyższego dowództwa tej organizacji wojskowej oraz dodatkowym zapisem wydarzeń nakreślonych przez Komendanturę Okręgową i opatrzonych podpisem jednego z dowodzących organizacją okręgową, który nosi pseudonim „KRUK”.

Ze zwykłego tekstu dokumentu wynika, że przywódcy Armii Krajowej wymagają od swoich oddziałów:

1. Wzmocnienia konspiracji i przeprowadzenia selekcji najbardziej wiarygodnych („selekcja”).
2. Wzmocnienia czujności wobec zwolenników Polskiego Komitetu Wyzwolenia Narodowego (którzy w dokumencie nazwani są „berlingowcami”) i stosowania represji, w tym batów przeciwko tym, którzy rozpowszechniają informacje o Armii Krajowej.
3. Doprowadzenia broni do stanu gotowości, a także przygotowania materiałów wybuchowych i materiałów saperskich w celach dywersyjnych.
4. Przygotowania materiałów sanitarnych.
5. Zorganizowania wywiadu w celu szpiegowania działalności organów Polskiego Komitetu Wyzwolenia Narodowego, a także działalności radzieckich władz wojskowych, jednostek Armii Czerwonej i organów Ludowego Komisariatu Bezpieczeństwa Państwowego [NKGB].

Dokument określa konkretne zadania praktyczne, które są stawiane przed oddziałami Armii Krajowej na najbliższy okres, a mianowicie:

1. Wprowadzenie swoich ludzi do organów Polskiego Komitetu Wyzwolenia Narodowego.
- 103**
2.-
2. Otoczenie działaczy demokratycznych ludźmi z Armii Krajowej.
 3. Kradzież pieczęci w Gminnej Radzie Narodowej.
 4. Zakłócanie rejestracji poborowych.
 5. Zniszczenie wszystkich list u starostów wiejskich.
 6. Organizowanie masowej dezercji z Wojska Polskiego.
 7. Zniszczenie literatury agitacyjnej organizacji demokratycznych, w szczególności gazety „Rzeczpospolita”.
 8. Wzmocnienie propagandy reakcyjnej, w tym przeciwko reformie rolnej, zastraszając chłopów perspektywą utworzenia sowchozów i kołchozów.

9. Napadanie na strażników i odbijanie aresztowanych członków oddziałów Armii Krajowej.

10. Zbieranie informacji o mostach.

11. Organizowanie zbiórek pieniężnych u ludności w formie pożyczki, z obietnicą zwrotu po wojnie w dolarach.

Z treści dokumentu wynika również, że w celu przeprowadzenia tych działań wrogo nastawionych do polskiej demokracji i Armii Czerwonej, dowództwo Armii Krajowej przygotowało:

1. kadry dowódców na specjalnych kursach,
2. specjalną służbę łączności,
3. grupy bojowników i saperów, przy czym zastrzeżono, że dywersanci powinni być w umundurowaniu żołnierzy Armii Czerwonej lub Wojska Polskiego i posiadać odpowiednie dokumenty.

Szereg faktów o wrogiej działalności agentury Armii Krajowej, które miały miejsce w ostatnim czasie na terytorium województwa rzeszowskiego potwierdza, że dokument przechwycony u oficera Armii Krajowej stanowi instrukcję, zgodnie z którą działają ostatnio oddziały Armii Krajowej.

1. W powiatach przeworskim, łańcuckim, rzeszowskim i jarosławskim uzbrojeni bandyci z Armii Krajowej zabrali listy osób podlegających służbie wojskowej od wielu starostów wiejskich i księży, a w mieście Przeworsk nawet z powiatowej komisji wojskowej.

2. Agentura Armii Krajowej również poprzez propagandę i terror stara się zakłócić mobilizację do Wojska Polskiego.

3. We wrześniu miała miejsce duża aktywność agentury Armii Krajowej w polskich pułkach rezerwowych, mająca na celu zorganizowanie masowej dezercji powołanych do służby.

Wszystkie te działania są nakreślone w przechwyconej instrukcji.

Instrukcja zawiera takie szczegółowe informacje jak zapewnienie dywersantom rowerów i mundurów żołnierzy Armii Czerwonej lub Wojska Polskiego. Dochodzenie w sprawie okoliczności, podczas których dokonano zabójstw polskich działaczy demokratycznych wykazało, że w niektórych przypadkach zabójcy mieli rowery, jak na przykład zabójcy obywateli ZIĘBY i OPALIŃSKIEGO w powiecie przeworskim.

104

2.-

Zwolniony ze stanowiska przewodniczącego Rzeszowskiej Wojewódzkiej Rady Narodowej zwolennik emigracyjnego rządu londyńskiego – JEDLIŃSKI, wysłał telegramy do członków Polskiego Komitetu Wyzwolenia Narodowego i Rzeszowskiej Wojewódzkiej Rady Narodowej, twierdząc, że próbowali go zabić dwie osoby w mundurach wojskowych żołnierzy Armii Czerwonej. Działacze demokratyczni Rzeszowskiej Wojewódzkiej Rady Narodowej

uważają, że prawdopodobnie nie miała miejsca próba zamachu na JEDLIŃSKIEGO, że była to prowokacja zorganizowana przez JEDLIŃSKIEGO zgodnie z tą samą instrukcją.

Jest wiele przypadków wskazujących na to, że W oddziałach Armii Krajowej ma miejsce proces rozpadu. Do lokalnych organów Polskiego Komitetu Wyzwolenia Narodowego przychodzą członkowie oddziałów Armii Krajowej i ich całe grupy (w Przemyślu, w powiecie krośnieńskim, w powiecie niskim i in.) i deklarują zerwanie z Armią Krajową. Trzy dni temu w mieście Rzeszowie 13. członków oddziału Armii Krajowej pojawiło się w Wojewódzkiej Radzie Narodowej z taką deklaracją. W mieście Krośnie wraz z szeregowymi członkami oddziału Armii Krajowej opuściło kilku oficerów.

Instrukcja przejęta od oficera Armii Krajowej odzwierciedla próby przywództwa Armii Krajowej powstrzymania rozpadu swoich oddziałów, wzmocnienia ich i przejścia do ofensywy przeciwko elementom demokratycznym, no ale pomimo tych prób przywództwa Armii Krajowej, proces rozpadu jej oddziałów trwa. Aresztowani szeregowi członkowie oddziałów Armii Krajowej z reguły nie wytrzymują podczas przesłuchań i udzielają informacji o swoich kamratkach i przywódcach.¹

ZAŁĄCZNIK: Tłumaczenie instrukcji na 2 arkuszach.

SZEF ZARZĄDU POLITYCZNEGO

1. FRONTU UKRAIŃSKIEGO

GENERAŁ LEJTNANT /S. SZATIŁOW/ [podpis]

Wysł. 2 egz.

[ow] Nr 1443

105

Tłumaczenie z polskiego²

1. Łączników wybrać z plutonów.
2. Punktualnie wychodzić na kontakt /stawiać się/.
3. Przekazać: listy bojowników [zgłoszeniowców wykazy]

¹ Powyższe dwa akapity wydzielono odręcznie narysowaną linią, umieszczona po lewej stronie tekstu.

² Dany tekst, wg radzieckiej dokumentacji, oryginalnie był napisany w języku polskim. Niemal od razu rzuca się w oczy, iż niektóre zdania są napisane chaotycznie, niektóre fragmenty zdań wydają się być wyrwane z kontekstu, a niektóre słowa – dobrane przypadkowo. Nie mając dostępu do tekstu w języku polskim ciężko jest stwierdzić, na ile niedoskonałość tłumaczenia rosyjskiego wynikało z niedostatecznej znajomości języka polskiego przez radzieckiego tłumacza, a na ile mogła ona być wynikiem niewyraźnego pisma lub specyficznego szyfru. W efekcie odtworzenie oryginalnego brzmienia polskich instrukcji jest niemalże niemożliwe, zaś „bełkotliwy” charakter niektórych zdań oddaje stan rzeczy w tekście rosyjskim. Gdzieś tam znajdują się odręczne wpisy w języku polskim – te fragmenty zostały umieszczone w nawiasach kwadratowych i napisane pochyłą czcionką. Fragmenty budzące wątpliwości lub nieczytelnie zostały oznaczone znakiem zapytania. Niekompletne wyrazy rosyjskie zostały poddane rekonstrukcji i umieszczone w nawiasie kwadratowym oraz zapisane czcionką prostą (przytłumacza).

- dla Jesiona pseudo dowódcy łączności 29/9 podać wiek.
4. 28.9 -, odprawa obchód łączności godzina 11 oczekuje na drodze od stacji [Zuch] zielona gałąź w lewej ręce, aby trzymać miejsce „H” kiedy autobus odjeżdża do Trzpciany [?]. „0” co dwie godziny [?] dla „R” przygotować na odprawie i zabrać ze sobą.
 5. Kontakt na odprawie ul. Mikołaja
1. Stawiać się na każde pogotowie bojowe z B.CH. co najmniej w 3 osoby. Przygotowanie sucharów, jak najszybciej przez [W.S.K.³] sól. Posiłki podczas operacji, stawiennictwo i dostawa do punktu zbiórki sprawa koców, płaszczy przeciwdeszczowych i mundurów z łopatami na [druž. ?] [ul. Sichery (?)] i 1 piła kompletne uzbrojenie. Zabrać na zbiórkę saperów, zabrać materiał wybuchowy.
 2. Wprowadzić ludzi do KW (najpewniej komitety wyzwolenia, tzn. komitety ocalenia - uwaga tłumacza).
 3. Otoczyć _____ naszymi ludźmi.
 4. Zniszczenie sołtysom wszelkich list.
 5. Nie stawiać się na wezwania do rejestracji.
 6. _____ zakonspirować wszystkich.
 7. Uciekać z armii Berlinga.
 8. Mieszkania konspiracyjne dla K.O. 10 (najpewniej dla Komendantury Okręgowej -uwaga tłumacza).
 9. Zachować ostrożność przed zakonspirowanymi berlingowcami.
 10. Dostarczyć pieczęć gminną do K.O.
 11. Rejestracja na miejscach: pokazać przykład i nie pojawiać się we własnym zarejestrować.
 18. Dostarczyć protokół strat po operacji „Burza”.
 13. Ukończyć kursy dowódców.
 14. 10.09. koniec doprowadzania broni do porządku; przegląd broni przez podoficerów. Przydzielić dla W.CH. przeznaczoną oddzielnie i zdobyczną.
 15. 27./3. Raporty o ludności cywilnej, która zginęła ilościowo.
 16. Berlingowcy rekrutują kobiety i wykorzystują je w wywiadzie.
 17. Aresztowania przedstawiać natychmiast nazwiska i imiona. Pochodzi od K.
 18. Dzisiejszego dnia odbijamy aresztowanych.
 19. Meldunki o sytuacji na czas.
 20. Ulotki rozrzucać na uroczystościach.
 21. Wyjaśniać naszą sytuację.
 22. Wyszukać osoby, które rozpowszechniają informacje, niezwłocznie dostarczać do K.O., a za rozpowszechnianie informacji kara chłosty.
 23. Gazetę „Rzeczpospolita” zlikwidować.
 24. Artykuły do ulotek.

/patrz na odwrocie:/

³ Możliwie, iż chodzi o Wojskową Służbę Kobiet – specjalnej struktury organizacyjnej wewnątrz AK.

25. Spotkania propagandowe dla propagandy wykorzystać oficerów szkoleniowych.
26. „[Pula]” w nocy ulotki zrywać.
27. Meldunki o przejęciu prasy i ulotek w każdym przypadku.
28. Papier kg oleju 2000
29. 3 x raport medyczny stan patrolu, stan [nosił/nosideł (?)] worki z rzeczami i inne materiały punkty opatrunkowe dla rannych [Towarzyszy (?)]lub urzędu.
30. Nie wykorzystywać materiałów sanitarnych dla ludności cywilnej.
31. Podoficer sprawdza broń 5X.
32. Instrukcje podoficerów ds. uzbrojenia.
33. Dywersja działająca grupa 2 miejsca umundurowanie berlingowców lub radzieckie, latarki elektryczne, rowery, dowody osobiste berlingowców.
34. Raport na temat mostów do 22.09.
35. Zbieranie informacji: działalność PKWN władzy radzieckiej NKWD i armii dla społeczeństwa zwłaszcza [...?] polityczny reakcja na żądania władzy PKWN, a także przysyłać ulotki oficjalne, gazety, [...?].
36. Reformy rolnej nie można zasadniczo uznać za żadne prawo. Wyjaśnić kwestię sowchozów i kołchozów.
37. Książki o stanie broni i amunicji.
38. Zapropionować kurs K.
39. Raport o łączności 2.10. na odprawie odpowiedzieć KO.
40. Rozliczenie gotówkowe.
41. Pożyczka od obywateli, zwrot po wojnie w dolarach, każdy pożyczkodawca otrzymuje pokwitowanie.
42. W doniesieniach motywować bardziej szczegółowo.
43. Sprawdzać pocztę, czy jest dostarczana nienaruszona, w całości.
44. Listy oficerów 29.9.
45. Broń wysłać propagandystę i 4 osoby zabrać ze sobą ulotki.

— — —

Tłumacz Bieriozin.

[podpis:] Starszy lejtenant Bieriozin

Podstawa: Centralne Archiwum Ministerstwa Obrony Federacji Rosyjskiej

[ow] Numer zasobu: 32

Numer opisu: 11289

Numer sprawy: 589

Numer skrzynki 1.1.102-105, 105/verso/